یادداشت

سیمای جاسک در توسعه منافع ملی ایران

دکتر علی شمس اردکانی
رئیس کمیسیون اقتصاد کلان اتاق بازرگانی

خبر خوش اینکه بالاخره احداث پایانه صادرات نفتی ایران در سواحل جاسک در مکران آغاز شد. پس از قریب به چهار دهه گفت‌وگوی ملی، با اجرای یک خط لوله صادراتی از تلمبه‌خانه‌های گوره بوشهر در نزدیکی جزیره خارک به جاسک فعلاً امکان روزانه یک میلیون بشکه صادرات نفت، خارج از تنگه هرمز، برای ایران فراهم می‌شود.

ریاست جمهوری روز پنجشنبه پنجم تیرماه سال جاری دستور رسمی آغاز عملیات احداث این خط لوله را رسماً صادر کردند. البته این خط در پایانه جاسک مخازن ذخیره نفت خام برای حداقل ۱۰ میلیون بشکه و قابل افزایش تا چهل میلیون بشکه را نیز در دست اقدام دارد.

پیش از این همسایگان عرب ایران، که آغازگر ایجاد ناامنی نفتی در خلیج فارس، با کمک به صدام معدوم در حمله به نفتکش‌های سکوهای تولید نفت و پایانه‌های ایرانی بودند، برای خود چاره‌اندیشی کرده‌اند. عربستان در دریای سرخ، پایانه‌ای با ظرفیت هشت میلیون بشکه در روز در بندر ینبوع ایجاد کرده است. امارات نیز در دریای عمان در بندر شارجه پایانه‌ای با ظرفیت چهار میلیون بشکه صادرات روزانه احداث کرده است. این دو کشور برابر با دو سوم توان تولید نفت خود از عبور از تنگه هرمز برای صادرات اعلام بی‌نیازی کرده‌اند.

البته این دو کشور با همکاری امریکا، فرانسه و دیگر معاندین ایران و جمهوری اسلامی خلیج‌فارس را از زمان حمله صدام معدوم ناامن کرده بودند. از آغاز جنگ هشت‌ساله در سال ۱۳۵۹ تعرض به تأسیسات تولیدی و صادراتی نفت ایران، سپس به نفتکش‌هایی که نفت ایران را حمل می‌کردند، آغاز کرده بودند و به ظلم و جنایت تا آخر جنگ ادامه دادند. با این تجاوزها از همان ابتدای جنگ ارزیابی داشتن امکانات صادرات نفت خارج از خلیج فارس مطرح شد.

من در سال‌های آغاز جنگ هم در هیأت‌های نمایندگی ایران در نشست‌های اوپک، به‌عنوان کارشناس امور بین‌المللی انرژی و دیپلمات ارشد ایران در منطقه خلیج‌فارس شرکت می‌کردم و تحرکات صدام و یارانش را در منطقه رصد می‌کردم. بویژه پس از آزادسازی خرمشهر و افزایش حملات به نفتکش‌ها لزوم وصول به سواحل اقیانوس هند در دریای مکران جدی‌تر می‌نمود. من که به‌عنوان سفیر جمهوری اسلامی ایران از کویت شاهد و نگران موقعیت ایران در بازار جهانی نفت بودم، از سال ۱۳۶۴ به‌عنوان مسئول دیپلماسی نفتی/انرژی در دفتر مطالعات وزارت امور خارجه لزوم احداث پایانه نفتی ایران در سواحل مکران را پیگیر بودم. چندان که در بردن پیام رئیس‌جمهوری وقت ایران (مقام معظم رهبری) برای مرحوم سلطان قابوس بویژه در مورد شرارت‌های مشترک امریکا، صدام و متحدین عرب او، علیه تجهیزات نفتی ایران می‌باید مطرح می‌کردم.

سلطان قابوس ضمن ابراز همدردی و قول همکاری در کاهش دادن تشنجات منطقه‌ای، آمادگی خود را برای استفاده ایران از امکانات عمان اعلام کرد. ایشان بویژه از برنامه‌هایش در مناطق صحار و دَقوم در شمال مسقط برای احداث پایانه وانبارهای نفتی سخن گفت.

در پی ارائه طرح‌های پایانه در سواحل ایرانی در دریای مکران بویژه در نزدیکی پایگاه دریایی جاسک، برای حفاظت بیشتر، مرحوم هاشمی رفسنجانی و وزیر نفت وقت، آقای مهندس سید محمد غرضی به تهیه طرح خط لوله و اجرای آن اهتمام ورزیدند، در این طرح قرار شده بود که خط لوله‌ای با قطر یک و نیم متر در امتداد سواحل ایران در خلیج فارس احداث شود و پس از عبور از منطقه بندرعباس و میناب به منطقه جاسک برسد و در جاسک پایانه مناسب برای تحویل نفت خام به نفتکش‌های اقیانوس پیما، احداث شود. عملیات اجرایی خط آغاز شد و به یاد عملیات نظامی محرم علیه متجاوزین این خط لوله «محرم» نامیده شد. این خط لوله تا منطقه کنگان در شرق استان بوشهر کشیده شد. اما با تعویض وزیر نفت و پایان جنگ متوقف شد.

دوباره بازار نفت رونق گرفت و همگان در پی مصرف دلارهای ناشی از فروش نفت شدند و سرمایه‌گذاری در این پروژه فراموش شد.

سپس بوروکرات‌ها از علاقه مرحوم هاشمی به پروژه‌های آبی سوءاستفاده کردند و خط لوله‌ای را که برای منافع استراتژیک ایران، برای حفظ منافع ملی و سهم ایران در صادرات اوپک طراحی و اجرا می‌شد تغییر کاربری دادند و آن را برای انتقال آب از سرشاخه‌های رودخانه زهره به انتقال آب برای مناطق ساحلی تخصیص دادند. همین گروه هم به‌جای پیگیری منافع ملی ایران از میدان عظیم گازی در دریا که با شیخ‌نشین قطر مشترک بودیم، وقت و حیثیت ایران را صرف مذاکره برای پروژه خیالی انتقال آب به قطر کردند؛ که تنها دستاوردشان مشغول کردن سیاستگذاری برای پارس جنوبی در ایران بود که منجر به سبقت گرفتن ۱۰ ساله شیخ‌نشین قطر از ایران در بهره‌برداری از عظیم‌ترین میدان گازی دنیا شد!!

با توجه به اینکه عربستان سعودی و امارات هر یک به‌اندازه دوسوم ظرفیت صادراتی خود خطوط لوله به‌خارج از تنگه هرمز احداث کرده‌اند، ایران نیز باید با سرمایه‌گذاری بیشتر توان صادراتی پایانه جاسک را حداقل به روزانه سه میلیون بشکه و ظرفیت مخازن انبارکردن نفت خام را در جاسک به پنجاه میلیون بشکه برساند. بویژه که ارتفاعات مشرف به پایانه اجازه بهترین استفاده از فشار طبیعی ثقلی برای پرکردن کشتی در هنگام بارگیری را می‌دهد.

نگارنده به‌عنوان رئیس هیأت مدیره شرکت توسعه جاسک با گردآوردن بیش از چهل کارشناس ارشد، طرح‌های توسعه این منطقه را تهیه کردیم که قبلاً گوش شنوایی برای طرح‌های توسعه‌ای وجود نداشت. اکنون هم با صادرات کمتر نفت ضروری است بهای نفت چه در فروش داخلی و چه از صادرات اکیداً به مخارج جاری بودجه‌ای داده نشود و با اولویت بخش‌های نفت و گاز، کل درآمدهای نفت و گاز صرف سرمایه‌گذاری و دادن وام به بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری شود.

ریاست محترم جمهوری امیدواری دادند که حتی فولاد از منابع داخلی تأمین می‌شود پس چه بهتر که از فروش‌های ریالی منابع نفتی برای گشایش اعتبار اسنادی (ال‌سی) ریالی برای صنعتگران و پیمانکاران ایران در اجرای پروژه‌های توسعه‌ای و سرمایه‌گذاری‌ها بهره‌گیری شود. در همین راستا ضروری است تکرار کنم به‌جای پرداخت یارانه نقدی از بهای فروش فرآورده‌های نفتی هم بهتر است این پول‌ها صرف گشایش اسناد اعتباری برای کالاهای ایرانی شود و این کالاها در ازای کوپن یارانه به‌خانوارهای مستحق یارانه داده شود. الهی آمین.

«ایران» از زوایای مختلف استراتژیک‌ترین طرح دولت دوازدهم خبر می‌دهد

«گوره–جاسک» هم نفت را به مکران می‌برد، هم نان را

عطیه لباف
خبرنگار

قرار است که امسال یکی از طرح‌های دیرینه ایران محقق شود؛ هدفی که از دهه ۶۰ به نوعی دغدغه کشور بوده و اگر همه چیز مطابق برنامه پیش برود، از ابتدای سال ۱۴۰۰ موقعیت ممتازتری را برای صنعت نفت ایران و امنیت کشور ایجاد خواهد کرد. منظور، خط لوله انتقال نفت خام از گوره به جاسک است. خط لوله‌ای ۱۰۰۰ کیلومتری که از تلمبه خانه‌ای در گوره بوشهر آغاز می‌شود؛ از استان فارس عبور می‌کند و در پایانه جدید جاسک هرمزگان به سرانجام می‌رسد. اما چرا این پروژه از اهداف دیرینه و مهم ایران است؟ علت اینکه با وجود تحریم نفت ایران، اجرای این پروژه الان مورد توجه قرار گرفته، چیست؟ در ادامه بخوانید.

■ تمرکززدایی از پایانه‌های صادراتی

در حال حاضر، اصلی‌ترین پایانه صادرات نفت خام ایران «خارک» است و ۸۰ درصد صادرات نفت خام کشور از جزیره خارک انجام می‌شود. جزیره‌ای که در جریان جنگ ۸ ساله عراق با ایران، بشدت آسیب پذیر بود و طی آن جنگ، خارک بیش از ۲ هزار و ۸۰۰ مرتبه بمباران شد. از آن زمان تمرکززدایی از پایانه‌های صادراتی و متنوع کردن آنها به یکی از مهم‌ترین اهداف ایران تبدیل شده بود. پایانه‌ای که به بازار هدف نزدیک تر، از خلیج فارس دورتر و به آب‌های آزاد اقیانوسی دسترسی بیشتر داشته باشد. تمام این ویژگی‌ها را می‌توان در سواحل مکران یافت که در رأس آن بندر جاسک است. پایانه‌ای در دریای عمان که با احداث خط لوله هزار کیلومتری گوره-جاسک، نیاز ایران به عبور از تنگه هرمز را نیز برطرف خواهد کرد.

احداث این خط لوله که رسماً از روز پنجشنبه کلید خورده است، پایانه‌های صادراتی نفت خام ایران را متنوع‌تر خواهد کرد و اجازه می‌دهد که کشور در شرایط حساس، توان بیشتری برای مدیریت صادرات داشته باشد. هرچند که این تنها خط لوله انتقال نفت در منطقه نیست که مسیر جایگزین تنگه هرمز را ایجاد می‌کند و اکنون عربستان و امارات نیز چند پایانه صادراتی در خلیج فارس، دریای سرخ و دریای عمان دارند. در این زمینه نرسی قربان، کارشناس بین‌الملل انرژی می‌گوید: «تفکر تمرکززدایی از پایانه‌های صادراتی و پروژه انتقال نفت از غرب کشور به جاسک و صدور آن از پایانه‌ای در این بندر، به سال‌های پس از جنگ و دهه ۶۰ بازمی گردد. حتی در این خصوص اقداماتی نیز انجام شد اما موفقیت‌آمیز نبود و طرح رها شد.»

او در گفت‌وگو با «ایران» ادامه می‌دهد: «اکنون این پروژه به اولویت‌های کاری دولت دوازدهم بازگشته و امیدواریم که به سرانجام برسد. البته تنها هدف پروژه را نمی‌توان بی‌نیازی از تنگه هرمز دانست. اما همان‌طور که همسایگان نفتی ما نظیر عربستان، امارات و عراق چند پایانه برای صادرات نفت خام خود دارند، ایران نیز به این موقعیت نیاز دارد تا صادرات نفت خود را در صورت نیاز تضمین و با نزدیک شدن به بازار هدف هزینه‌ها را کمتر کند.»

■ تضمین استمرار صادرات نفت خام

بیژن زنگنه، وزیر نفت، پنجشنبه پنجم تیرماه، در حساب کاربری توئیتر خود نوشت: «با امکان صدور نفت خام در خارج از تنگه هرمز، از طریق احداث پایانه صادرات نفت در جاسک و خط لوله هزار کیلومتری به آن تا پایان امسال، با همت کارکنان صنعت نفت امنیت صدور نفت ایران نسبت به دیگر صادرکنندگان خاورمیانه و همسایگان دوچندان می‌شود.»

بررسی‌ها نشان می‌دهد که به‌طور میانگین روزانه ۱۷ میلیون بشکه نفت خام از تنگه هرمز عبور می‌کند. کشورهای نفتی منطقه همگی در فکر این هستند که به نوعی گلوگاه تنگه هرمز را با خط لوله دور بزنند و برخی نیز کم و بیش این کار را انجام داده‌اند. آمارها نشان می‌دهد که هم‌اکنون ظرفیت خطوط لوله منطقه خاورمیانه حدود ۱۰ تا ۱۱ میلیون بشکه در روز است.

اکنون با این خط لوله ۴۲ اینچی (یعنی بیش از یک متر) و به‌طول هزار کیلومتر ایران می‌تواند روزانه یک میلیون بشکه نفت خام را بدون آنکه نفتکشی از تنگه هرمز عبور کند، به دریای عمان انتقال دهد.

حتی زنگنه می‌گوید: «با اتصال خط انتقال ۶۰۰ تا ۷۰۰ هزار بشکه‌ای میعانات گازی پالایشگاه ستاره خلیج فارس به خط نفت، در صورت لزوم می‌توان میعانات گازی را هم از طریق جاسک صادر کرد.»

■ ذخیره‌سازی نفت خام در پایانه‌های صادراتی

در بخش اجرا و ساخت این طرح، ۶ گستره خط لوله، ۵ تلمبه‌خانه، ۳ ایستگاه توپکرانی بین‌راهی و پایانی، ۱۰ پست برق، ۴۰۰ کیلومتر خطوط انتقال نیرو، ۳ گوی شناور، ۴۰ کیلومتر خطوط لوله زیردریایی و ۲۰ مخزن ذخیره‌سازی نفت خام تعریف شده است. ۲۰ مخزن ذخیره‌سازی که برای کشور امکان انبار کردن ۱۰ میلیون بشکه را در منطقه جاسک فراهم می‌کند و به این ترتیب ایران می‌تواند در پایانه صادراتی خود نفت ذخیره و با اطمینان و امنیت بیشتری صادر کند. گفته می‌شود که امسال به اندازه ذخیره‌سازی ۲ میلیون بشکه ظرفیت ایجاد خواهد شد و برنامه این است که در فازهای بعدی توسعه، ظرفیت مخازن ذخیره‌سازی به ۳۰ میلیون بشکه برسد.

محمود خاقانی، کارشناس انرژی درباره اهمیت مخازن ذخیره‌سازی می‌گوید: «بیش از ۳۰ سال است که این طرح به سبب مسائل استراتژیک مطرح بوده و هر بار که بر اهمیت انتقال نفت از تلمبه خانه گوره به بندر جاسک تأکید می‌شد، من به لزوم ساخت مخازن پیش از خط لوله اشاره داشته ام. ساخت مخازن حتی از ساخت خط لوله نیز اولویت بیشتری دارد.»

او در گفت‌وگو با «ایران» می‌افزاید: «بارها این فرصت فراهم شد که برای ساخت مخزن‌ها سرمایه‌گذار بیاوریم؛ اما این اتفاق نیفتاد و اکنون امیدوارم که دولت کنونی، دولت آتی و مجلس یازدهم به این بخش توجه بیشتری داشته باشند.» خاقانی با اشاره به خط لوله پیشنهادی نکا- جاسک به‌منظور معاوضه و سوآپ نفت از شمال به جنوب کشور تصریح می‌کند: «شاید بتوان با استفاده از این ظرفیت در حال ایجاد، سوآپ نفت را با جدیت بیشتری دنبال و قراردادهایی را با کشورهای اطراف منعقد کرد. به‌طوری که نفت را در مرزهای دیگر تحویل بگیریم و معادل آن از پایانه جاسک صادر کنیم.»

این کارشناس انرژی معتقد است که مجلس یازدهم که مجلسی تازه نفس است، باید برای تنظیم یک برنامه و سند کلان انرژی دست به کار شود و کمیسیون انرژی آن طی دوره فعالیت خود تعیین کنند که کدام پروژه‌ها برای ایران حیاتی است و کدام یک، دیگر از اهمیت خارج شده‌اند تا سرگردانی در تعریف پروژه‌های نفتی و تأخیر در اجرای آنها رخ ندهد.»

■ توسعه پایدار و اشتغالزایی در سواحل مکران

یکی از اهداف پروژه، توسعه سواحل مکران و ایجاد اشتغال در استان هرمزگان است، چراکه با این خط لوله، نه فقط پایانه جدید جاسک فعال می‌شود و برای آن منطقه اشتغال به همراه می‌آورد بلکه صنایع تکمیلی مانند پتروشیمی‌ها و پتروپالایشگاه‌ها نیز قرار است در این مسیر توسعه یابند و یکی از اهداف این خط لوله تأمین خوراک واحدهای پایین دستی است. هر کدام از این واحدها می‌توانند تعدادی از بومیان منطقه را مشغول به کار کنند و با خود امنیت اقتصادی و آبادانی سواحل مکران و به طور کلی امنیت ملی به همراه بیاورد. این خط لوله یک محور و کانون توسعه در سواحل دریای عمان ایجاد خواهد کرد.

فریدون مجلسی، تحلیلگر سیاسی و کارشناس مسائل بین‌الملل در این باره می‌گوید: «ساخت خط لوله گوره-جاسک نه تنها مزایای بین‌المللی بلکه اهمیت داخلی نیز دارد که نباید از آن غافل شد.» او در گفت‌وگو با «ایران» درباره اهمیت این پروژه بیان می‌کند: «شاید وابستگی به تنگه هرمز بیش از هر کشوری برای عراق و کویت وجود داشته باشد. عربستان نیز برای مقاصد شرقی خود از این مسیر تردد دارد. ایران نیز به‌صورت استراتژیک باید اقدامی برای کاهش وابستگی خود به گلوگاه تنگه هرمز می‌کرد و از این نظر ساخت این خط لوله و مخازن ذخیره‌سازی اهمیت دارد. اما شاید مباحث داخلی ساخت این خط از مسائل خارجی نیز مهمتر باشد.»

مجلسی با اشاره به خط لوله صلح و ایجاد فرصتی برای تأمین گاز استان سیستان و بلوچستان می‌گوید: «خط لوله گوره به جاسک مانند خط لوله صلح برای ایران منفعت‌هایی خواهد داشت. حتی اگر صادرات نفت مانند شرایط عادی نباشد. در خط لوله صلح، پاکستانی‌ها بدعهدی کردند و به‌خاطر حفظ منافع خود در معاشرت با امریکا از تکمیل خط لوله و واردات گاز ایران خودداری کردند اما ساخت این خط در ایران فرصتی ایجاد کرد تا به مردم محروم سیستان و بلوچستان و کارخانه‌ها و نیروگاه‌های این استان گاز داده شود. این موضوع برای کشور نیز منافع اقتصادی و سیاسی داشت. حالا هم خط لوله گوره-جاسک می‌تواند با وجود تحریم‌های نفتی، برای مردم هرمزگان شغل ایجاد کند و مطابق با برنامه‌های کلان کشور، توسعه را به سواحل ببرد و تعادل جمعیتی را رقم بزند.»

او ادامه می‌دهد: «این نفت خام می‌تواند از آنجا به بازارهای نزدیک نیز فرستاده شود و با بازارسازی هم رقم بخورد. اما کلید خوردن توسعه اقتصادی در پالایشگاه‌ها و صنایع وابسته به نفت و سوخت شاید مهم‌ترین دستاورد این خط لوله باشد. از نظر امنیتی نیز توسعه در کناره‌های دریا می‌تواند برای کشور دستاورد به همراه بیاورد. لذا نباید از مزایای این طرح برای طبقه محروم آن منطقه و همین‌طور ایجاد امنیت اقتصادی و سیاسی با توسعه مکران غافل شد. شاید تنگه هرمز هرگز بسته نشود و جنگی نیز در خلیج فارس شکل نگیرد، اما ایران می‌تواند با این فرصت صادراتی اقتصاد کشور را به موقعیت و جایگاه بهتری سوق دهد.»

■ تکمیل ۶۰ درصد پروژه تا پایان سال

بر اساس تازه‌ترین اطلاعات پروژه؛ پیشرفت فیزیکی طرح پایانه صادراتی جاسک بیش از ۴۰ درصد است و آن‌طور که وزیر نفت می‌گوید «بیشترین پیشرفت طرح در دو ماه گذشته با ۷ درصد پیشرفت در هر ماه بوده است.»

تاکنون ۸۶۰ کیلومتر عملیات مسیر سازی، ۴۴۰ کیلومتر ساخت لوله، ۳۵۰ کیلومتر لوله حمل شده به کارگاه و ۲۶۰ کیلومتر عملیات جوشکاری انجام شده است. همچنین، تاکنون حدود ۳۰۰ میلیون دلار در این طرح هزینه شده است و حدود ۸۵۰ میلیون دلار دیگر برای تکمیل باید هزینه شود. قرار است بخشی از این منابع از طریق بازار سرمایه تأمین شود.

■ پروژه استراتژیک کشور در دستان ایرانی‌ها

یکی از سؤالاتی که در روزهای اخیر ذهن جهان را به خود مشغول کرده است، اینکه پروژه مهم خط لوله گوره-جاسک را کدام کشور برای ایران می‌سازد؟ خط لوله‌ای سازگار با نفت ترش که پیش از این ایران توان ساخت آن را نداشته است.

اما نکته مهم این است که این خط لوله و دیگر بخش‌های طرح با دستان ایرانی‌ها در حال ساخت است و پای کشور دومی در میان نیست.

درباره بومی‌سازی خط لوله سرویس ترش و شیرین برای اولین بار در تاریخ صنعت نفت، زنگنه چنین توضیح می‌دهد: «ساخت بسیاری از تجهیزات برای نخستین بار در این طرح محقق شده است، از جمله ورق‌های ویژه و با عرض بسیار. قرارداد ساخت این تجهیز که سابقه ساخت آن در کشور وجود ندارد با شرکت‌های خارجی منعقد شده بود که پس از تحریم‌ها با وجود تلاش‌های بسیار به آن عمل نشد؛ با تلاش‌های بسیار پس از ۱۰ ماه از سال ۹۷ تا اواسط سال ۹۸ ساخت این ورق‌ها به فولاد مبارکه و فولاد اکسین خوزستان سپرده شد.»

او ادامه می‌دهد: «فولاد مبارکه برای نخستین بار تختال مورد نیاز این ورق را و شرکت فولاد اکسین خوزستان نیز برای نخستین بار چنین ورق‌های عریضی را پس از تلاش‌های بسیار ساختند.»

وزیر نفت به ۵۰ پمپ عظیم با ظرفیت ۲.۵ مگاوات مورد نیاز این طرح اشاره و اظهار می‌کند: «برای نخستین بار قرارداد ساخت این پمپ‌ها با سه شرکت داخلی به ارزش ۵۰ میلیون دلار منعقد شد؛ تاکنون چنین پمپ‌هایی در کشور ساخته نشده بود.»

زنگنه با بیان اینکه علاوه بر ساخت پمپ‌ها، ساخت ۵ ایستگاه پمپاژ این طرح نیز در حال ساخت است، ادامه می‌دهد: «ساخت ۲۰ مخزن نیم میلیون بشکه‌ای در منطقه جاسک از سوی بخش خصوصی و به‌صورت قرارداد BOT در حال ساخت است و قرارداد بندرگاه پشتیبانی و تأسیسات ترمینال صادرات نفت در آنجا نیز منعقد شده است.»

بر اساس اطلاعاتی که از این طرح موجود است، اکنون بیش از ۸۰۰ دستگاه ماشین‌آلات سنگین و ۵ هزار نیروی مستقل کاری در سرتاسر گستره کاری این طرح مشغول فعالیت هستند و تا همین مقطع توانسته است اشتغالزایی خوبی به دنبال داشته باشد.

سؤالی که می‌ماند، این است که چرا ایران در شرایط تحریم و کاهش صادرات نفت خود چنین طرحی را دنبال کرد؟ پاسخ آن را باید در سال‌های آتی داد. زمانی که مکران به یکی از قطب‌های اقتصادی ایران تبدیل می‌شود. احتمالاً در آینده از ظرفیت‌سازی برای صادرات نفت ایران از پایانه جاسک به‌عنوان «استراتژیک‌ترین اقدام دولت دوازدهم» یاد خواهد شد.

نگاه

نرسی قربان، کارشناس بین‌الملل انرژی: تفکر تمرکززدایی از پایانه‌های صادراتی و پروژه انتقال نفت از غرب کشور به جاسک و صدور آن از پایانه‌ای در این بندر، به سال‌های پس از جنگ و دهه ۶۰ بازمی گردد، حتی در این خصوص اقداماتی انجام شد اما موفقیت‌آمیز نبود و طرح رها شد. اکنون این طرح در دست اجرا قرار گرفته است.

محمود خاقانی، کارشناس انرژی: شاید بتوان با استفاده از این ظرفیت در حال ایجاد، سوآپ نفت را با جدیت بیشتری دنبال و قراردادهایی را با کشورهای اطراف منعقد کرد، به طوری که نفت را در مرزهای دیگر تحویل بگیریم و معادل آن از پایانه جاسک صادر کنیم. ضرورت دارد که کمیسیون انرژی مجلس یازدهم یک برنامه کلان انرژی برای کشور تدوین کند.

فریدون مجلسی، تحلیلگر سیاسی و کارشناس مسائل بین‌الملل: ساخت خط لوله گوره - جاسک نه تنها مزایای بین‌المللی بلکه اهمیت داخلی از آن غافل شد. خط لوله گوره به جاسک مانند خط لوله صلح برای ایران منفعت‌هایی را خواهد داشت، حتی اگر صادرات نفت مانند شرایط عادی نباشد؛ نباید از مزایای این طرح برای طبقه محروم آن منطقه و همین‌طور ایجاد امنیت اقتصادی و سیاسی با توسعه مکران غافل شد.

ایرنا

ادامه از صفحه ۷

شروع عملیات دور زدن تنگه هرمز

■ طرحی استراتژیک

رئیس دولت دوازدهم با تأکید بر استراتژیک بودن این طرح گفت: موضوع استراتژیک این طرح این است که بسیاری از کشورهای منطقه برای صادرات نفت، توانستند راه دومی را برای خودشان ایجاد کنند، تا در یک شرایط روز خطر برای تنگه هرمز بتوانند نفت خودشان را از طرق دیگر صادر کنند. حالا این نفت را به دریای سرخ، دریای عمان و مدیترانه ببرند. تنها کشوری که این وسط مانده بود و اگر روزی تنگه هرمز به یک دلیلی بسته می‌شد، صادرات نفت‌اش به طور کامل متوقف می‌شد، جمهوری اسلامی ایران بود. یعنی شعاری که می‌دادیم، ما در کنار تنگه هرمز هستیم و آبراه در اختیار ما است این حرف کاملاً درست بود اما برای روز مبادا مشکل عظیم برای خود ما به وجود می‌آمد. ما از این مشکل عبور کردیم. مقام معظم رهبری در دولت یازدهم البته قبلاً هم یکبار این طرح را خدمت ایشان توضیح دادم. فرمودند استراتژیک‌ترین طرح دولت شما این طرح است. به گفته روحانی خط لوله انتقال نفت از گوره به جاسک مهم‌ترین طرح نه تنها از لحاظ اقتصادی بلکه از لحاظ امنیت ملی و اقتصادی و انرژی است. بنابراین مشتری‌های ما را می‌تواند کاملاً مطمئن کند آن کسی که از ما نفت می‌خرد می‌خواهد مطمئن باشد در هر شرایطی می‌تواند نفت را برداشت کند، امروز روز اعتماد خریداران ما است.

رئیس جمهوری نکته دوم این طرح را سواحل مکران دانست و گفت سواحل مکران برای ما مهم است. سواحل مکران جزو توصیه‌های رهبر معظم انقلاب از روزهای اولیه دولت یازدهم بود. ایشان همیشه برای اینکه سواحل مکران را آباد کنیم تأکید داشتند. این ساحل، ساحل بسیار ارزشمندی است از بندرعباس تا چابهار و تا گوادر که یک ساحل بسیار مهمی است که از این ساحل کمتر استفاده شده است و بکر باقی مانده بود. در اولین سفری که در دولت یازدهم به بندرعباس و استان هرمزگان داشتم، سفری به جاسک داشتم در آنجا در جمع مردم جاسک سخنرانی کردم و گفتم که جاسک آینده بسیار درخشانی خواهد داشت. جاسک به یک پایگاه مهم صادرات نفت ایران تبدیل می‌شود و امروز می‌بینید که در طرح قبلی هم که افتتاح شد، گروه باختر اعلام کرد که طرح‌هایی برای سواحل مکران و برای جاسک دارند. بنابراین آبادانی سواحل مکران بسیار مهم است.

■ تولید دوبرابر پتروشیمی

وی با اشاره به اینکه در نقشه ایران ۲ خط می‌بینید یک خط از جنوب تا تقریباً شمالی‌ترین نقطه ایران که این خط لوله گاز است. از این به بعد یک خط دیگر می‌بینید در جنوب ایران از بوشهر تا جاسک و این خط هزار کیلومتری نفت است که می‌تواند در صورت لزوم میعانات هم جایگزین شود، افزود: این ۲ خط بسیار مهم هستند. این ۲ خط در حال توسعه هستند و پتروشیمی‌های خط غرب در حال افتتاح است و امروز به ملت ایران این مژده را می‌دهیم که طبق قولی که وزیر نفت اعلام کرد، ۱۷ طرح مهم تا پایان سال در بخش پتروشیمی افتتاح خواهد شد که امروز اولین طرح را افتتاح کردیم و با افتتاح این ۱۷ طرح تا پایان سال، توان تولید پتروشیمی کشور از لحاظ ارزشی به ۲ برابر افزایش پیدا می‌کند. به همین دلیل این طرح را جهش دوم در پتروشیمی نامگذاری کردند و در عین حال امسال و سال آینده زمینه‌سازی و برنامه‌ریزی انجام می‌گیرد برای اینکه تا ۱۴۰۴ جهش سوم هم بلافاصله شروع شود و این جهش، صادرات را به جای ۲۵ میلیارد به ۳۷ میلیارد می‌رساند پس کار عظیم و بزرگی در پتروشیمی در حال انجام است.

رئیس دولت دوازدهم افزود: در پتروشیمی جهش دیگری نیاز داریم و آن جهش پایین دستی است، یعنی همان‌طور که پتروشیمی محصولات متنوع را تولید می‌کند بخش‌های پایین دستی پتروشیمی است که اشتغال زیادی را می‌تواند ایجاد کند و در بسیاری از زمینه‌ها خودکفایی را کامل می‌کند و این هم مسأله مهمی است که من برای این ۱۷ طرحی که امسال، نهایی و افتتاح می‌شود از بخش خصوصی دعوت می‌کنم که برای پایین دستی این طرح‌ها، سرمایه‌گذاری و تلاش کنند. آنجا اشتغال بیشتر و درآمد بالاتر است و می‌توانیم شاهد تحول عظیم و بزرگ در این جهت باشیم.

روحانی گفت: امروز افتتاح سومی هم داشتیم و آن تولید یک محصول در پالایشگاه اراک و شازند برای تولید محصولی بود که برای پتروشیمی یا برای مواد غذایی نیاز داشتیم و آن محصول نرمال هگزان بود که قبلاً آن را وارد می‌کردیم و سالانه ۳۰ میلیون دلار پول می‌دادیم که این محصول وارد شود و امروز مهم این است که این محصول توسط محققان و متخصصان کشور در پالایشگاه امام رضوان‌الله تعالی علیه به مرحله نهایی رسیده و افتتاح شد و اعلام شد که این طرح چقدر می‌تواند هگزان را تحویل دهد و چقدر می‌تواند در تولید بنزین تأثیرگذار باشد و مطرح شد که این طرح برای مسأله بنزین به‌طور روزانه ۵۰۰ هزار بشکه اضافه می‌کند. رئیس جمهوری در پایان گفت: امروز هم از لحاظ امنیت ملی، امنیت اقتصادی و آبادانی سواحل مکران، آبادانی منطقه غرب و شمال غرب کشور، روز بسیار مهمی است، منتها آنچه این روز را تاریخی می‌کند به‌خاطر طرح سوم است. یعنی طرح لوله‌گذاری گوره به جاسک که امیدوارم در اسفند امسال به افتتاح برسد و بتوانیم توان داشته باشیم در روز یک میلیون بشکه نفت را از جاسک صادر بکنیم تا حالا صادرات‌مان عمدتاً از خارک بوده و امروز در کنار خارک، جاسک هم درست شده که می‌تواند در یک شرایطی آنجا هم فعال باشد ولذا هر دو اسکله؛ هم خارک و هم جاسک فعال خواهد بود.